

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра МЕВ
(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 19 Міжнародні економічні відносини

(назва навчальної дисципліни)

освітньої програми менеджмент організацій і адміністрування

(назва освітньої програми)

спеціальність 073 менеджмент

(код і назва спеціальності)

галузь знань 07 управління та адміністрування

(код і назва галузі знань)

Ступінь вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень
(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні кафедри

МЕВ

(найменування кафедри)

Протокол № 37 від 29. 08. 2022 р.

2022 рік

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	ОК 19 Міжнародні економічні відносини, нормативна
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	Ситников Микола Миколайович, кандидат наук, доцент, доцент кафедри МЕН
Контактна інформація викладача	Телефон кафедри, телефон викладача, E-mail викладача (за згодою викладача)+380(61)7698253, 067 450 70 66, sytnikovnikolay56gmail.com
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Предметна аудиторія кафедри № 277-а
Обсяг дисципліни	Кількість годин 120, кредитів 4, розподіл годин (лекції 30, практичні 14, самостійна робота 76,), вид контролю – залік
Консультації	Згідно з графіком консультацій, вівторок з 13-30 до 15-00.
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
. Пререквізитами дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є дисципліни: «Менеджмент», «Економіка і фінанси підприємств», «Операційний менеджмент», «Управління персоналом». Загальні компетентності, які полегшують засвоєння дисципліни: ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті Спеціальна (фахова) компетентність, яка полегшує засвоєння дисципліни: СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. Постреквізитами дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є дисципліни «Корпоративне управління», «Управління розвитком організацій».	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна надає знання про закономірності функціонування і розвитку міжнародних економічних відносин, ринкової системи, формування сукупного попиту та пропозиції у міжнародному масштабі, тенденції розвитку міжнародних фінансових ринків, структуру регулювання міжнародної економіки, сутність, механізми, форми та етапи розвитку міжнародних	

економічних відносин , вивчення та визначення факторів які впливають на динаміку, ефективність та розвиток цих процесів.

Перелік компетентностей, яких набуває студент при вивченні дисципліни.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички

Результати навчання:

РН2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

РН4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

РН13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

РН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

. Надання знань про закономірності функціонування і розвитку міжнародних економічних відносин, ринкової системи, формування сукупного попиту та пропозиції у міжнародному масштабі, тенденції розвитку міжнародних фінансових ринків, структуру регулювання міжнародної економіки, сутність, механізми, форми та етапи розвитку міжнародних економічних відносин , вивчення та визначення факторів які впливають на динаміку, ефективність та розвиток цих процесів.

5. Завдання вивчення дисципліни

. Вивчення теоретичних підвалин і концепцій міжнародних економічних відносин, аналіз макроекономічного ефекту економічної діяльності, їх впливу на розвиток економіки України й країн світового господарства в цілому; визначення механізму організації, перспектив розвитку і оцінка поточних та перспективних світових економічних відносин між країнами, між Україною і окремими країнами та регіональними інтеграційними угрупованнями.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи, побудова та функціональні взаємозв'язки міжнародних економічних відносинах.

Тема 1.Функціональні взаємозв'язки та побудова міжнародних економічних відносин .
Вступ до дисципліни. Структура міжнародних економічних відносин . Попит та пропозиція в міжнародній економіці. Міжнародний розподіл факторів виробництва. Світовий ринок та міжнародний рух товарів. Світове господарство та міжнародний рух факторів виробництва. Структура . Міжнародні економічні операції. Взаємо зв'язок економічних секторів .Потоки руху грошей. Групи країн в міжнародній економіці.

Тема 2 .Класичні і альтернативні теорії та загальна рівновага у міжнародній торгівлі.Меркантиліська теорія. Теорія абсолютних переваг. Теорія порівняних переваг. Теорія співвідношення факторів виробництва. Парадокс Леонтьєва. Розвиток класичних теорій

міжнародної торгівлі. Теорія специфічних факторів виробництва. Вплив міжнародної торгівлі на доходи. Ефект масштабу та недосконала конкуренція. Теорія внутрігалузової міжнародної торгівлі. Теорії попиту та реверсу в міжнародній торгівлі. Стандартна модель міжнародної торгівлі. Теорія загальної рівноваги. Розвиток сучасної міжнародної торгівлі та інструменти її аналізу.

Тема 3. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Свобода торгівлі і протекціоналізм. Роль держави в міжнародній торгівлі. Інструменти та характер торговельної політики. Мита та митні тарифи. Види та рівень мит. Тарифна ескалація. Економічна роль тарифів. Вплив тарифів на економіку малої та великої країни. Специфічні випадки тарифної політики. Оптимальний тариф, тарифна квота та експортний тариф. Аргументи за і проти тарифів

Тема 4. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Кількісні обмеження. Вимір нетарифних методів. Квотування та ліцензування. «Добровільне» обмеження експорту. Приховані методи торговельної політики. Види прихованого протекціоналізму. Фінансові методи торговельної політики. Субсидії, експортні кредити, демпінг. Позаекономічні методи регулювання: торговельні договори, правові режими .

Тема 5. Міжнародна торгівля послугами. Міжнародні угоди у сфері послуг. Торгівля товарами і торгівля послугами. Класифікація послуг. Теорії та масштаби міжнародної торгівлі послугами. Послуги міжнародного транспорту. Міжнародні транспортні операції. Транспортні витрати та розташування транспортних підприємств. Міжнародні поїздки, їх види та облік. Державне регулювання міжнародної торгівлі послугами. Регулювання доступу на ринок. Обмеження на використання національного режиму.

Змістовий модуль 2. Міжнародний рух факторів виробництва та міжнародне інвестування.

Тема 6. Міжнародний рух капіталу. Теорії руху факторів виробництва . Мобільність факторів в теорії порівняних переваг та теорії співвідношення факторів виробництва. Взаємозв'язок міжнародної торгівлі і руху факторів виробництва. Форми міжнародного руху капіталу. Міжнародні корпорації. Форми міжнародних корпорацій. Трансфертні ціни. Міжнародні позики та кредитування. Інструменти міжнародного кредитування. Міжвременна торгівля та оцінка обсягів міжнародного кредитування.

Тема 7. Міжнародне інвестування. Міжнародні інвестиції. Правило Вальраса. Прямі іноземні інвестиції. Суб'єкти вивозу капіталу. Причини прямих іноземних інвестицій. Оцінка обсягів, економічні ефекти та державна підтримка прямих іноземних інвестицій. Портфельні іноземні інвестиції. Види та причини іноземних портфельних інвестицій. Оцінка обсягів портфельного інвестування.

Тема 8. Міжнародна міграція робочої сили. Теорії міжнародної трудової міграції. Види трудової міграції. Економічні ефекти міграції. Масштаби та напрямки міграції робочої сили. Кількісні показники, масштаби і напрямки міграції. Державне регулювання міграції. Механізми контролю міграції. Регулювання імміграції. Стимулювання рееміграції.

Тема 9. Міжнародна передача технологій. Теорії впливу технічного прогресу на міжнародну торгівлю. Міжнародний рух технологій. Модель технічного прогресу та технологічних

розбіжностей. Цикл життя товару в міжнародній торгівлі. Механізми міжнародної передачі технології. Правові форми захисту технології. Форми передачі технології. Торгівля ліцензіями. Оцінка обсягів передачі технології. Міжнародна технічна співпраця. Програми технічної співпраці та механізми технічної допомоги. Державне регулювання передачі технології. Причини обмеження та механізми регулювання передачі технології.

Тема 10. Міжнародна економічна інтеграція. Розвиток інтеграційних процесів. Передумови, цілі та завдання економічної інтеграції. Типи інтеграційних об'єднань. Етапи інтеграції. Інтеграційні альянси. Принципи оцінювання інтеграції. Статичні і динамічні ефекти інтеграції. Ефект створення та відхилення торгівлі. Теорія «другого кращого». Західноєвропейська інтеграція. Етапи формування. Єдиний внутрішній ринок ЄС. Механізми управління ЄС. Спільні політики ЄС. Відношення з третіми країнами. Економічний і валютний союз.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1.	Функціональні взаємозв'язки та побудова міжнародних економічних відносин .	лекція	2
2.	Класичні і альтернативні теорії та загальна рівновага у міжнародній торгівлі.	лекція	4
3.	Функціональні взаємозв'язки , теорії та загальна рівновага у міжнародній торгівлі.	семінар	2
4.	Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.	лекція	2
5.	Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.	лекція	4
6.	Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі	семінар	2
7.	Міжнародна торгівля послугами.	лекція	4
8.	Міжнародний рух капіталу.	лекція	4

9.	Міжнародна торгівля послугами. Міжнародний рух капіталу.	семінар	2
10.	Міжнародне інвестування.	лекція	2
11.	Міжнародна міграція робочої сили.	лекція	2
12.	Міжнародне інвестування. Міжнародна міграція робочої сили	семінар	2
13	Міжнародна передача технологій.	лекція	2
14.	Міжнародна економічна інтеграція.	лекція	4
15.	Міжнародна економічна інтеграція	семінар	2

8. Самостійна робота

Самостійна робота (СР) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачами вищої освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СР є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи здобувача вищої освіти. Метою СР є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації. Основними формами СР є такі: - опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; - вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; - підготовка до практичних занять та виконання домашніх завдань;

Графік самостійної роботи, який включає види СР, кількість годин на виконання, години консультативної допомоги та контрольні заходи.

Види самостійної роботи

1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел.

2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання.
3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань.
4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій.

Теми самостійної роботи.

1. Сутність, структура та особливості розвитку міжнародної економіки-11 год.
2. Система міжнародних економічних відносин-11 год.
3. Міжнародні торговельні відносини-11 год.
4. Проблеми міжнародної міграції робочої сили-11 год.
5. Структура та міжнародний рух капіталу-11 год.
6. Особливості формування та функціонування світової валютної системи-11 год.
7. Особливості сучасних інтеграційних процесів-10 год.

Загальна кількість годин- 76.

Консультативна допомога здобувачам вищої освіти надається у таких формах: - особиста зустріч викладача і здобувача вищої освіти за графіком консультацій (<https://zp.edu.ua/rozklad-zanyat-ta-konsultaciy-19>) - один раз на тиждень або за попередньою домовленістю; - листування за допомогою електронної пошти, sytnikovnikolay56@gmail.com (у форматі 24/7 кожного дня); - відеозустріч, аудіоспілкування або повідомлення у сервісах Viber, Telegram, WhatsApp (за графіком консультацій викладача); - вівторок з 10-00 до 12-00 год, а. 277.

Контрольні заходи здійснюються згідно робочої програми навчальної дисципліни.

9. Система та критерії оцінювання курсу

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи. Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Управління якістю» включає в себе вхідний, поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти. **Вхідний контроль** проводиться на початку вивчення нового курсу з метою визначення рівня підготовки здобувачів вищої освіти з дисциплін, які забезпечують цей курс. Контроль

проводиться на першому занятті за завданнями, які відповідають програмі попередньої дисципліни. Для дисципліни «Міжнародні економічні відносини» такою дисципліною є «Операційний менеджмент». За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги здобувачам вищої освіти, коригування освітнього процесу.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є: - відвідування лекційних та практичних занять; - систематичність та активність роботи на практичних заняттях; - виконання обов'язкових завдань самостійної роботи; - виконання індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором здобувача вищої освіти або викладача); - участь в конференціях, конкурсах наукових робіт та інноваційних проєктів, олімпіадах.

** Положення про організацію освітнього процесу Національного університету «Запорізька політехніка» / Укладачі: В. Грешта та ін. НУ «Запорізька політехніка», 2021. - 41 с.

Для здобувачів вищої освіти **денного відділення** поточний контроль та оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за наступними напрямками: - робота на лекціях (присутність на лекційних заняттях, участь в експрес-опитуванні (тестуванні); участь у навчальній дискусії); - робота на практичних заняттях (присутність на заняттях, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, усне опитування, тестування, рішення практичних задач, участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання, участь у діловій грі, тощо). Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю. **Підсумковий контроль** з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100- бальною системою, національною шкалою та шкалою ЄКТС. 31 Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль з дисципліни «Управління якістю» проводиться у формі семестрового заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання заліку включають теоретичні питання з курсу та практичне завдання. Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в залікову відомість, є сумою балів за різні види навчальної роботи. Після кожного змістового модуля проводиться рубіжний контроль, який оцінюється за 100-бальною шкалою. Під час рубіжного контролю враховують наступні види робіт:

Найменування завдань	Кількість балів	Загальна кількість балів
тестування на рубіжному контролі	5	50

задача рубіжного контролю	15	15	
завдання, тести, розв'язок задач за поточним оцінюванням	25	25	
оцінка за самостійну роботу	10	10	
Підсумок	x	100	

Залік проводиться за наявності незадовільної оцінки підсумкового модуля або за вибором студента та містить: теоретичне питання, тести, задачу.

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
0 – 59	незадовільно	не зараховано

Підсумкова оцінка за семестр визначається як середня двох підсумкових контролів за перший та другий змістовні модулі.

Екзамен проводиться за наявності незадовільної оцінки підсумкового модуля або за вибором студента та містить: теоретичне питання, тести, задачу.

10. Політика курсу

.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати:

- систему сучасної міжнародної економіки і основні форми МЕВ;
- основні теорії міжнародної торгівлі й міжнародного руху капіталів;
- основні методи державного й міждержавного регулювання МЕВ;
- основні проблеми, пов'язані з інтегруванням української економіки у світову.

Вміти:

- здійснювати відбір статистичних даних про стан світогосподарських зв'язків на основі публікацій національних і міжнародних економічних організацій по різних сферах міжнародної економіки;

- використати систему знань про форми й напрямки розвитку МЕВ для проведення аналізу доцільності й ефективності участі суб'єктів МЕВ в зовнішньоекономічній діяльності;
- аналізувати стан світогосподарських зв'язків для прийняття відповідних управлінських рішень;

Розуміти:

- суперечливий характер системи сучасних МЕВ і складності пошуку нових напрямків і форм її реформування в умовах наростаючої глобалізації міжнародної економіки;
- взаємозалежність і взаємозумовленість розвитку різних сфер МЕВ;
- можливі напрямки міждержавного регулювання системи МЕВ.

Придбати навички:

- узагальнення статистичних даних, що ставляться до світової економіки, її окремим регіонам і країнам;
- складання документів довідково-аналітичного характеру як по загальних проблемах світового господарства, так і по його окремим регіонах і країнам

Політика куру включає:

- **. Політику відвідування аудиторних занять** (особиста присутність здобувача вищої освіти на заняттях). В умовах впровадження он-лайн-освіти за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватись самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.
- Політику дедлайнів.** Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) здобувач вищої освіти має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.
- Політику академічної доброчесності.** Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання

достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань.

Політику дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в

Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політику конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними

між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних